

Joanna Leśnierowska

Alternatywna Akademia Tańca (AAT) to całoroczny, zapoczątkowany w 2009 roku, choreograficzny projekt edukacyjny stanowiący jedno z flagowych przedsięwzięć programu Stary Browar Nowy Taniec, który od początku swojej działalności w 2004 roku za jeden z głównych celów (obok prezentacji najciekawszych osiągnięć współczesnej choreografii i upowszechniania wiedzy o najnowszych awangardowych trendach w sztuce tańca) obrał sobie zadanie rozbudzenia zarówno w artystach, jak i publiczności, głębszej świadomości bogactwa współczesnych zjawisk tanecznych, a poprzez rozpoczęcie nad nimi dyskusji i pobudzenie nieobecnej dotąd na polskim gruncie teoretycznej refleksji, przygotowanie odpowiedniego gruntu dla dynamicznego rozwoju sztuki choreografii w Polsce.

Doświadczenia pierwszych 5 lat działalności programu bogate w prezentacje spektakli światowych gwiazd awangardowej choreografii i towarzyszące im dyskusje o stanie, kierunkach rozwoju i przyszłości choreograficznej sztuki, premiery powstające w ramach zainaugurowanego w 2006 roku pierwszego w Polsce programu rezydencyjnego SOLO PROJEKT oraz konfrontacja polskich osiągnięć z gronem międzynarodowych specjalistów tanecznych w ramach zorganizowanej w 2008 roku razem z CK ZAMEK Polskiej Platformy Tańca, pozwoliły na wnikliwe obserwacje i diagnozę sytuacji polskiej choreografii, bezpośrednio inspirując powstanie Alternatywnej Akademii Tańca (AAT).

U podstaw AAT leży przekonanie o zdawałoby się oczywistej, a jednak na polskim gruncie nie dość wyartykułowanej, odmienności zawodów tancerza i choreografa, oraz towarzyszącej temu przekonaniu potrzebie odmiennego kształcenia wykonawców i twórców tanecznych przedstawień. Jest też wyrazem wiary, że proces „stawania się choreografem” rozpisany jest na wiele lat (można go właściwie traktować w kategoriach „long life proces”), przez co trudno go ująć w skodyfikowane ramy; że dzięki rozwojowi współczesnego tańca istnieje dziś bardzo wiele dróg dojścia do zawodu choreografa (niekoniecznie prowadzących, jak w tradycyjnym ujęciu, tylko przez edukację *stricte* taneczną) oraz wiele sposobów podejścia do zagadnienia choreografii. Charakterystyczne dla ostatnich dekad nieustanne poszerzanie samej definicji sztuki tańca wymaga od twórców świadomości istnienia wielu artystycznych dróg i metod kreacji, czy wręcz gotowości i odwagi do tworzenia własnych, oryginalnych metod twórczej pracy co powinno znaleźć odzwierciedlenie w programie kształcenia choreografów, wyposażającym swoich adeptów w narzędzia pochodzące z wielu różnych dziedzin artystycznych i w wiedzę z szeroko pojętej współczesnej kultury; rozbudzającym w

studentach gotowość i zdolność do choreograficznej (i nie tylko) refleksji i autorefleksji – motorów wszelkiego rozwoju w sztuce.

Program powstał w 2009 roku jako bezpośrednia odpowiedź na brak ugruntowanej rodzimej edukacji z zakresu choreografii i dyskusji o niej, wypełniając dotkliwą lukę – lukę wydatnie wpływającą na spowalnianie rozwoju sztuki tańca współczesnego w Polsce – stając się dla młodych (i nie tylko młodych) tanecznych profesjonalistów (choreografów oraz tancerzy i performerów myślących o rozpoczęciu samodzielnej twórczej drogi) jedyną jak dotąd w Polsce szansą na regularne pozaakademickie doskonalenie warsztatu choreografa oraz rozwijanie w warunkach laboratoryjnych własnej kreatywności. Priorytetem projektu od początku jego powstania było stworzenie polskim artystom możliwości doskonalenia pod okiem najwybitniejszych choreografów i pedagogów z całej Europy – często związanych na stałe z prestiżowymi uczelniami tańca takimi jak amsterdamska School for New Dance Development czy brukselska szkoła PARTS – oraz wspieranie modelu edukacji, który najpełniej odzwierciedla istotę (a zatem i potrzeby) współczesnego tańca, promującego nie tylko techniczne umiejętności, ale także (a może przede wszystkim) osobowość oraz kreatywność swoich adeptów.

Na program Akademii składają się całoroczne zajęcia odbywające się w systemie sesyjnym (6 sesji w roku, po 30 h zajęć, każda proponująca intensywną pięciodniową pracę wokół zaproponowanego przez artystę/pedagoga zagadnienia). Każdą sesję w ramach programu kończy otwarty dla publiczności pokaz powarsztatowy, wprowadzający do skupionej pracy w studio zawsze obecny w życiu artystów sceny element finałowej prezentacji efektów pracy. Pokazy przyjmują różnorodne, często innowacyjne, formy (od performance/wykładów, poprzez prezentacje elementów procesu twórczego będącego przedmiotem warsztatu, aż do instalacji i happeningów stworzonych w ramach warsztatu). Dzięki temu zasięg projektu nie ogranicza się tylko do młodych praktyków choreografii, ale obejmuje także szeroką publiczność, która dzięki spotkaniom z artystami oraz wykładom o choreograficznym procesie twórczym i dyskusjom towarzyszącym prezentacjom poszerza swoją wiedzę o współczesnym tańcu. W trakcie kolejnych edycji projektu widzowie, konsekwentnie zapoznawani z różnorodnymi sposobami tworzenia choreografii, stają się także świadomymi i wyrozumiałymi dla młodych twórców partnerami – idealną publicznością rozumiejącą wzloty i upadki na drodze poszukiwań własnego języka artystycznego.

Bardzo ważnym elementem projektu jest program stypendialny AAT (pokrywający koszty zajęć i zakwaterowania w Poznaniu), dzięki któremu co roku kilkusobowe grono najzdolniejszych tancerzy i początkujących choreografów bierze regularny udział w całym szkoleniu (we wszystkich sesjach w danym roku). Wybierani na podstawie nadesłanych aplikacji stypendyści uzyskują w ten sposób nieobecną dotąd w Polsce (a będącą standardem poza granicami naszego kraju) szansę regularnej kreatywnej pracy pod okiem mistrzów, która ~~wręcz~~ musi zaowocować zwiększeniem świadomości choreograficznych narzędzi i zainspirować dynamiczny rozwój młodej polskiej choreografii. Obserwując dzisiejszą rodzimą scenę tańca współczesnego, nie można nie zauważyć, że wszyscy obecni na niej młodzi wyróżniający się artyści byli uczestnikami zajęć lub wręcz stypendystami Alternatywnej Akademii Tańca (aby wymienić choćby Dominikę Knapik, Janusza Orlika, Renatę Piotrowską, Karola Tymińskiego, Ramonę Nagabczyńską, Izabelę Szostak, Magdalenę Przybysz, Magdalenę Jędrę, Rafała Urbackiego, Annę Nowicką i Aleksandrę Borys,) a różnorodność programu Akademii i oferowanych w jej ramach artystycznych doświadczeń, szybko znajduje odzwierciedlenie w coraz ciekawszej i dojrzszej formie spektakli młodych polskich twórców. Sam format zajęć w ramach AAT – intensywne, pięciodniowe skupienie pod okiem pedagoga na wybranym zagadnieniu z teorii kompozycji czy konkretnym aspekcie tworzenia/wykonywania tańca – przyczynia się także do rozbudzenia w młodych artystach potrzeby i zrozumienia dla skupionego procesu twórczego i pracy badawczej w studio, która powinna zazwyczaj poprzedzać intensywny proces prób i produkcji spektaklu. Zrozumienie to wpływa znacząco na dojrzałość formy spektakli młodych choreografów. Rozbudzenie twórczej świadomości i wspieranie dojrzałości młodych polskich artystów to - obok dostarczania im zawodowej wiedzy i pozyskiwania dla ich działań zrozumienia wśród publiczność - jedno z największych osiągnięć AAT.

W ciągu 4 edycji AAT (2009-2012) odbyło się 23 warsztatowych sesji, co daje blisko 700 godzin zajęć i 20 pokazów powarsztatowych dla publiczności, w których wzięło udział 28 stypendystów AAT oraz blisko 200 (każdego roku kilkudziesięciu) artystów-adeptów biorących udział w pojedynczych sesjach programu. Obok zajęć związanych z zagadnieniami choreografii /kompozycji i różnorodnymi sposobami generowania ruchowego materiału (różne metody improwizacji, techniki rozwijające świadomość ciała, poszukiwania własnego materiału/języka ruchu poprzez mało obecne w Polsce alternatywne praktyki taneczne – jak BMC®(Body Mind Centering®), *authentic movement*, *idiosyncratic movement*), czy zajęć z reżyserii światła czy świadomego planowania artystycznej drogi, szczególną wartością

programu są sesje z wybitnymi artystycznymi osobowościami – choreografami charakteryzującymi się oryginalnym podejściem do sztuki tworzenia spektakli, dzielącymi się z młodymi artystami własnymi twórczymi metodami i przekonaniem na temat sztuki choreografii, zachęcającymi adeptów AAT do własnych poszukiwań formalnych, i udawadniającymi, że NIE MA JEDNEJ obowiązującej formuły tworzenia, a oryginalny język choreografa kształtuje się przez lata w wyniku warsztatowych poszukiwań, (auto)refleksji i w zderzeniu z otaczającą nas (nie tylko artystyczną) rzeczywistością.

Dotychczasowymi wykładowcami Alternatywnej Akademii Tańca byli Jonathan Burrows (UK), Josef Frucek (SLK), Michael Schumacher (USA/NL), Isabelle Schad (GER), Simone Aughterlony (CH), Chris Haring (AUT), Arkadi Zaides (ISR), Hooman Sharifi (Iran/NOR), David Zambrano (Wenezuela/NL), Keith Henessy (USA), Raimund Hoghe (GER), Philippe Blanchard (FR/BEL), Myriam Gourfink (FR), Claudia Dias (POR), Anne Juren (AUT), Peter Pleyer (GER), Jurij Konjar (SLO), Lisa Nelson (USA), Olga Szwajgier (PL), Bertram Mueller (GER), Bruno Pocheron (FR/GER), Dalja Acin (SERBIA).

Alternatywna Akademia Tańca pełni jeszcze jedną niezwykle ważną funkcję, stanowiącą niejako wartość naddaną edukacyjnych walorów programu. Zajęcia w ramach AAT są bowiem jedyną w Polsce regularną okazją do spotkań młodych twórców w ramach wspólnej skupionej pracy w studio. Przez lata rozproszone po Polsce środowisko współczesnego tańca spotykało się jedynie, i to w niewielkim zakresie, dzięki festiwalom tańca, i to zazwyczaj bez szansy na szerszą dyskusję i wymianę doświadczeń oraz podstawowych informacji o dynamicznie rozwijającym się w kontekście lokalnym polskim życiu tanecznym i warunkach pracy. Kilkudziesięcioosobowa grupa młodych osób biorących co roku udział w tygodniowych sesjach AAT, przyjeżdżająca do Poznania z całej Polski i reprezentująca różne style taneczne, tworzy unikatową platformę wymiany doświadczeń i artystycznych idei na temat sztuki tańca. Oferta warsztatowa przyciąga do Starego Browaru także młodych polskich adeptów zagranicznych uczelni tanecznych, dzięki czemu uda się być może zahamować trwający ostatnie 20 lat exodus najzdolniejszych polskich tancerzy i choreografów z Polski i sprawić, by po ukończeniu studiów przynajmniej w pewnym zakresie chcieli oni do kraju wracać, dostrzegając rosnące tu możliwości dalszego rozwoju i pracy. Stąd też powracająca wciąż w ramach projektu Akademii podstawowa potrzeba dbania o najwyższy światowy

poziom oferowanych w ramach programu zajęć, by potencjał młodych polskich artystów skutecznie pomnażać i rozwijać.

Ustanowienie Alternatywnej Akademii Tańca odbiło się szerokim echem zarówno wśród spragnionych doświadczeń i możliwości rozwoju artystów tańca, jak i w profesjonalnej prasie.

Potwierdzeniem wagi i unikalności projektu jest zaliczenie go do jednej z najważniejszych inicjatyw ostatniego dwudziestolecia w obszarze tańca współczesnego w *Raporcie o tańcu współczesnym* (autorstwa Jadwigi Majewskiej i Joanny Szymajdy) przygotowanym na Kongres Kultury Polskiej, który odbył się w Krakowie we wrześniu 2009 roku.

Program jest finansowany przez Art Stations Foundation. Edycje 2009 i 2011 otrzymały częściowe wsparcie Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.